



Daniel E. Lieberman: Příběh lidského těla. Evoluce, zdraví a nemoci

Z anglického originálu The Story of the Human Body: Evolution, Health and Disease. Nakladatelství AMAZON. Překlad: Jaromír Vicari.

Jesenice u Prahy, nakladatelství Jan Melvil Publishing, edice Pod povrchem, 2016, 495 stran.

První vydání v českém jazyce, formát 150 × 220 mm, černobílý výtisk, pevná vazba.

ISBN: 978-80-755-005-7.

Cena: 418 Kč.

Autor této monografie, profesor Daniel E. Lieberman, je profesorem lidské evoluční biologie a biologických věd Edwina M. Lerner II na Harvardu. Autor více než sta článků, z nichž některé byly uveřejněny v *Nature* a *Science*, je znám jako dlouholetý badatel v problematice evoluce lidské hlavy.

Předesílám: nejde o vědeckou publikaci, kniha náleží k populárně-vědeckým, i když faktologicky je na vysoké úrovni. Obsah knihy (po 1. Úvodu autora) je rozdělen do tří částí, které na sebe navazují. Část I. 2. Lidoopi a lidé. Vzpřímení lidoopi. Jak se z nás stali dvounožci. 3. Na večeri záleží mnoho. Jak nás australopitékové zčásti odnaučili jíst ovoce. 4. První lovci a sběrači. Jak se v lidském rodu vyvinula téměř moderní těla. 5. Energie v době ledové. Jak se nám vyvinuly velké mozky a velká, tučná a pozvolně rostoucí těla. 6. Velmi kulturní druh. Jak si moderní lidé kombinací rozumu a síly podmanili svět. Část II. Zemědělství a průmyslová revoluce. 7. Pokrok, neshoda a „dys-evoluce“. Dobré i špatné důsledky života s paleolitickým tělem v postpaleolitickém světě. 8. Ztracený ráj. Plody i strasti života zemědělců. 9. Moderní doba, moderní těla. Paradox lidského zdraví v průmyslové éře. Část III. Současnost, budoucnost. 10. Začarovaný kruh přemíry. Proč z přemíry energie můžeme onemocnět. 11. Nepoužívání. Proč přicházíme o to, co nepoužíváme. 12. Skrytá úskalí novosti a pohodlí. Proč nám inovace všedního života mohou škodit. 13. Přežití zdatnějšího. Může nám evoluční logika pomoci lépe se do budoucna starat o své tělo?

To je věcný obsah knihy. Následují poděkování, poznámky, poznámka o autorovi a 22stránkový dvousloupový rejstřík. Vlastní text je ilustrován 28 obrázky, jde o jednoduché černobílé perokresby.

Nejdelší částí je část první. Mně se zdála také nejzajímavější. Dověděl jsem se řadu nových fakt. To ovšem neznamená, že by ostatní dvě části byly méně zajímavé.

Text celé knihy se opírá o velký počet literárních informací i osobní zkušenost autora. Informace, které podává, se však neopírají jen o literární zdroje, ale i o osobní zkušenosti ze řady zahraničních cest a studijních pobytů. Profesor Lieberman se nevyhýbá žádné otázce, nemá však rád úvahy o tom, jak budou vypadat lidé v budoucnosti. Odpovídá v tom smyslu, že „lidské bytosti se v důsledku existence kultury příliš nevyvíjejí“. Konstatuje, že „dnešní doba je pro naše těla naprostým paradoxem. Na jedné straně je to zřejmě nejzdravější období v lidské historii, podařilo se nám porazit nebo potlačit spoustu chorob, které lidi houfně vybíjely: mor, pravé neštovice, dětskou obrnu, spalničky ad. Ale celým světem se valí vlna obezity, diabetu 2. typu a nádorů.“

Nejkratší je část II, rozsahem oproti části I a části III jen čtvrtinová. Důvodem je skutečnost, že problematikou zemědělství a průmyslové revoluce se autor zabýval jen okrajově. Část III je obsahově velmi zajímavá, i když někdy příliš spekulativní. Ale všech 13 kapitol je velice zajímavých, je na nich vidět, že autor byl velmi zkušený. O mezinárodním úspěchu této knihy svědčí i fakt, že byla přeložena do 19 jazyků (!).

Překlad Jaromíra Vicariho je psán hezkou češtinou a lehce se čte.

Komu knihu doporučit?

Především lékařům (všech specializací), kteří si chtějí rozšířit svoje základní vědomosti. Kniha s ojedinělým tématem psaná špičkovým odborníkem je k tomu nanejvýš vhodná.

*Prof. MUDr. Jan Petrášek, DrSc.,
III. interní klinika, 1. lékařská fakulta Univerzity
Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze,
e-mail: petrjanv@email.cz*